

Predgovor prvom izdanju

Nazvao sam knjigu o glasovitom, u cijelom svijetu poznatom razdoblju bečke umjetnosti i znanosti »portret jedne kulture«. Portret, izveden likovno ili književno, pretpostavlja pristup koji, u načelu, teži za ravnotežom objektivnosti i subjektivnosti. Zbog udjela osobne vizure vrijedi pravilo: koliko portretista toliko portreta, bio sadržaj i posve istovjetan. Poznavatelji drugih djela o bečkoj moderni znat će prosuditi u čemu su posebnosti ovdje izvedenoga portreta. Rabim općeniti pojam »kultura« stoga što bečka moderna ima toliko lica da izmiče pojmu »pokret« ili srodnim nazivima. Sponu između raznorodnih fenomena u umjetnosti, filozofiji i znanosti tvore grad i razdoblje. No te odrednice bile su toliko snažne da su u obilju misli, motiva i stilova prepoznatljive neke konstante koje bečkoj kulturi epohe daju posebno obilježje. Te konstante, imenovane u kazalu, prikazuje ovaj portret.

Bečka je moderna odavna sadržaj hrvatske kulturne svijesti. Stoga nije potrebno obrazlagati potrebu za takvom knjigom. Ona, međutim, ne želi samo podsjetiti na zajedničku prošlost; ona tu prošlost teži prikazati u današnjem svjetlu i upozoriti na sastavnice bečke kulture koje dosad nisu privlačile sustavnu pozornost naše publicistike.

Poput drugih knjiga o toj temi, i ova studija nastoji pružiti uvid u spregu različitih područja kulture. Izazov je bio upravo u namjeri da se potraže zajedničke tendencije – ali i zajedničke antinomije – u raznovrsnim oblicima stvaralaštva i spoznaje. Ali interdisciplinarnost ne smije biti svaštarstvo. Tko traži obavijest o svemu i svačemu, slikovito rečeno: telefonsku knjigu bečke moderne, s podacima o svim djelima i svim životopisima, neka posegne za nekom drugom knjigom – ako je nađe. Narav je studije, u osnovi,

tematološka: spoznajni su cilj temeljne kulturne predodžbe epohe, a stoga i mentalitet koji prožima stilske postupke.

Domaćim su čitateljima vjerojatno već poznate knjige poput Johnstonove i Schorskeove. Smatram da je poželjna usporedba između – raznovrsnih – pristupa u djelima tih autora i usmjerenja moje knjige. Bit će svakako korisno čitati ih u skladu s načelom komplementarnosti. Od djela navedenih u popisu literature želim osobito preporučiti zbornik *Fin de siècle. Zagreb-Beč*, objavljen ove godine u nakladi »Školske knjige«.

Zagreb, ujesen 1997.

Viktor Žmegač